

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

קריאה ב'אוס; זוהר חי'אוס; פירוש הזוהר לר'אוס; יחיאל
ספרין מקומרנה - 14927

תאריך עדכון אחרון 18-02-2014

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מחשבת ישראל

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 1

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז):

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס:

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:
פרופ יהודה ליבס

תאור כללי של הקורס:

נקרא קטעים מספר זוהר חי, פירוש הזוהר לר' יצחק יהודה יחיאל ספרין מקומרנה, ננסה לעמוד על סוג זיקתו לטקסט הזוהרי, לקבלת האר"י ולתורת החסידות, וכן על תודעתו העצמית של המחבר כפי שהיא משתקפת בטקסט זה ובטקסטים אחרים שלו.

מטרות הקורס:
חכמה, בינה ודעת

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
להמשיך לקרוא ביתר הבנה בכתבי הרבי מקומרנה, ולהעריך טוב יותר דמות חשובה זו.

דרישות נוכחות (%) :

שיטת ההוראה בקורס: קריאה משותפת של המקור, ושיחה עליו בשיעור

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

חומר חובה לקריאה:
זוהר חי, כרך ב דפים תכה-תל

חומר לקריאה נוספת:

הטקסט שייקרא:

יחיאל סאפרין, זוהר חי: פירוש נפלא ועמוק על הזוהר הקדוש, הוצאת מוסדות קאמרנא באה"ק (טלפון: 02-5807461), ירושלים תשס"ו (חמישה כרכים).
מהדורה זו היא ברובה הוצאת צילום של הספר בהוצאת לעמבערג תרל"ה. אך כאן, בהוצאת ירושלים, נוספו עוד עמודי הקדמה ומפתחות, ועוד כמה עמודים של פירוש לראשית ספר הזוהר, שהושלמו מכתב יד המחבר, מניסיון הפירוש הראשון שלו, שנגנז בשעתו.
העמודים שייקראו למעשה יהיו (לפחות לשלב הראשון) מהכרך השני, דפים תכ"ה-ת"ל. הדפים יצולמו ויחולקו בכיתה. והם גם יהיו נגישים (כמו סילבוס זה) באתרו של יהודה ליבס.
חומר אוטוביוגרפי וביוגרפיות חסידיות על ר' יחיאל:
בספר זוהר חי דלעיל, משולבים קטעים אוטוביוגרפיים רבים.
יחיאל ספרין, מגילת סתרים, מהדורת נפתלי בן מנחם, הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים, הדפסה

חדשה, ירושלים תשס"ח. לחיבור אוטוביוגרפי זה, הוסיף המחבר גם סיפורים על הבעש"ט ('מעשה השם'. בהוצאה זו נוספו גם הקדמתו האוטוביוגרפית של ר' יחיאל לספרו אוצר החיים והיכל הברכה, וכן הקדמה ביוגרפית לספר זוהר חי, שנכתבה על ידי בן המחבר, ר' אליעזר צבי. בסוף הספר רשימה ביבליוגרפית מפורטת של ספרי ר' יחיאל.

אמרי קודש (קובץ ספרים קטנים וחשובים, רובם של ר' יחיאל, רובם מכילים הרבה עניינים אוטוביוגרפיים), הוצאת מכון היכל הברכה, ירושלים תשס"ח (טלפון, מש' ספרין, 02-5372003). בין השאר נדפסו פה מגילת סתרים (הנ"ל), לקט אמרי פנינים (מכיל גם אמרות אישיות של ר' יחיאל. נדפס לראשונה בסוף ספר היכל הברכה דלהלן), וספר החזיונות לר' אליעזר צבי, ועוד. בהוצאה קודמת של ספר זה (תשנ"ז. מצוי באוסף שלום בספריה הלאומית: 4870.1), נכלל בו גם שני הספרים דלהלן.

ישראל ברג, עשר קדושות (חלק מספרו זכות ישראל), וארשה-פיעטרקוב תרס"ו (מצוי גם באמרי קודש תשנ"ז, ושם מכונה 'תולדותיהם של צדיקים). ביוגרפיות של עשרה צדיקים הקשורים לבית ספרין.

שם קלינברג, כתבי שם, קרית טאהש (קנדה), תש"ן (נדפס עם מגילת סתרים). מצוי גם באמרי קודש דלעיל, בכותרת 'מכתבי שם'.

ישראל פרנקפורטר, שלשלת קאמארנא, ירושלים תשס"א (הפרק על ר' יחיאל ספרין, מבוסס בעיקרו על הספרים דלעיל). אוסף שלום: 4881.3.

חיים יהודה ברל, יצחק אייזיק מקאמארנא, הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים תשכ"ה.

פירושים על הזוהר, וספרי קבלה רלוונטיים ביותר לפירושו של ר' יחיאל ספרין (ניתנים לקריאה באתר היברו בוקס)

צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב (דודו ורבו המובהק של ר' יחיאל ספרין), עטרת צבי, ניו-יורק תש"כ). זה פירוש על עיקר הזוהר. ולו אף פירוש על תיקוני זוהר, בשם צבי לצדיק, ירושלים תשי"ט (עם הקדמה על המחבר מאת אשר זעליג מרגליות).

צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב, פרי קודש הילולים, הקדמה לפרי עץ חיים (כוונות האר"י), בתוך שלושה ספרים נפתחים, ירושלים תשנ"ו (בספריית שלום: 4862.2). הספרים האחרים בכרך, גם הם של ר' צבי הירש: סור מרע ועשה טוב (הקדמה לעץ חיים), ובית ישראל (דרשות על התורה ועוד). אליעזר צבי ספרין (בנו של ר' יחיאל), דמשק אליעזר, פרמישלא תרס"ב-תרפ"ט (שלא כדרך אביו בזוהר חי, פירושו של ר' אליעזר לזוהר הוא פירוש מילולי).

זוהר הרקיע, פירושי האר"י לזוהר (מכתבי הרח"ו מהדורת יעקב צמח), קארץ תקמ"ה. הספר מצוטט במפורש פעמים רבות מאוד בספר זוהר חי.

קול ברמה, חלק שני של זוהר הרקיע הנ"ל, מכיל פירושים לוריאנטים לאידרות שבזוהר. גם הוא מצוטט לרוב בזוהר חי.

שלום בזאגלו, מקדש מלך, פירוש על הזוהר, זולקוא תקנ"ד. מצוטט לרוב בזוהר חי.

ארבע מאות שקל כסף, קוריץ תקס"ד, ספר קבלה לוריאני בעיבוד פסוודו-אפיגרפי בשם הרח"ו. (ניתן לקריאה באינטרנט גם באתר הספריה הלאומית). מצוטט לרוב בזוהר חי.

אברהם אזולאי, חסד לאברהם, אמשטרדם תמ"ה (ניתן לקריאה גם באתר הספריה הלאומית, ובתקליטור התורני DBS), מצוטט הרבה בזוהר חי.

כמה מספריו האחרים של ר' יחיאל ספרין (רשימה מלאה ומפורטת תמצא בסוף ספר מגילת סתרים במהדורת נפתלי בן מנחם (למעט ספר שולחן הטהור שנדפס אחר כך))

נתיב מצוותיך (הקדמה לאוצר חיים דלהלן), למברג תרי"ח.

אוצר חיים (על תרי"ג מצוות בדרך קבלה), בראשית למבערג תרי"ח. ועל שאר החומשים, בתוך חמשה חומשי תורה, למברג תרכ"ד-תרל"ו.

היכל הברכה (על המסורה לתורה), נדפס גם הוא בחומשים דלעיל.

כתם אופיר (על מגילת אסתר), נדפס שם (חומש שמות).

נוצר חסד (פרוש על פרקי אבות), למברג תרט"ז.
 דרך אמונה (פירוש קבלי לוריאני על שלוש עשרה עיקרי האמונה לרמב"ם!), נדפס מחדש בתוך אמרי
 קודש דלעיל.
 מעשה אורג, פני זקן, עצי עדן (פירושים על המשניות). בתוך ששה סדרי משנה, למברג תרכ"ב.
 פני זקן (על תלמוד ירושלמי מסכת שקלים), למברג תרי"א.
 עשירית האיפה (על תורת כהנים [eq& ;ספרא]), למברג תר"ט.
 שלחן הטהור וזר זהב (ספר הלכות על שלחן ערוך אורח חיים), ירושלים תש"ך. אוסף שלום eq&2;
 4593.
 מחקרים
 יעקב מאיר, עיצובה של למדנות חסידית: ביו ביבליוגרפיה של ר' יצחק אייזיק ספרין מקומרנא', עבודת
 גמר לתואר מוסמך במדעי הרוח (בהדרכת יהונתן גארב), האוניברסיטה העברית בירושלים תשע"ג.
 משה עסיס, 'להגהות "פני זקן" על הגהות הגר"א לירושלמי שקלים', בתוך: נטיעות לדוד: ספר היובל
 לדוד הלבני, ירושלים תשס"ה, עמ' קס"ה-קפ"ו.
 אברהם סגל, 'על היחס שבין קבלת האר"י והחסידות במשנתו של ר' יצחק אייזיק מקומרנא', קבלה
 15, תשס"ז, עמ' 305-333.
 רון וקס, 'השימוש בייחודים אצל ר' יצחק יהודה יחיאל ספרין מקומרנא', מים מדליו 17 (תשס"ו), עמ'
 243-257.
 קלוש מנחם, 'כשלהבת קשורה בגחלת: על תורת האר"י ותורה הבעל שם טוב', ארץ אחרת 44
 (תשס"ח), עמ' 42-48.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 50 %
 הגשת עבודה 50 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: